

ДО ЗБРОГ

журнал української
військово-політичної думки

ВИПУСК

7 (20)

ЖОВТЕНЬ

1950

РІК ВИД.

III

ЗМІСТ

1. Повідомлення про смерть Головного Командира УПА генерал-хорунжого Тараса ЧУПРИНКИ	I
2. Від Бюра Інформації УГВР	III
3. Наказ Головного Командира УПА полк. Василя Коваля	II
4. На порозі дев'ятого року боротьби Української Повстанчої Армії	1
5. І.М. Коваленко: Роля і значення УПА в зовнішньо-політичних акціях українського визвольного руху	3
6. Р.Лободич: Легіонова концепція і українська визвольна політика	6
7. Місія УПА до Вояків УПА, що перебувають на чужині	8

Права передруку застережені.
Передруки дозволені тільки за попереднім
погодженням з Місією УПА при ЗП УГВР.

diasporiana.org.ua

ПОВІДОМЛЕННЯ

Українська Головна Визвольна Рада, Головне Командування Української Повстанчої Армії та Провід Організації Українських Націоналістів на Українських Землях діляться з кадрами визвольного підпілля та з усім українським народом бєлючою вісткою про те, що ранком 5 березня 1950 р. в селі Білогорща біля Львова на своїй підпільній квартирі в боротьбі з московсько-большевицькими окупантами смертю героя загинув Голова Генерального Секретаріату УГВР, Генеральний Секретар Військових Справ УГВР, Головний Командир УПА та Голова Проводу ОУН на Українських Землях, нагороджений Золотим Хрестом Заслуги та Золотим Хрестом Бойової Залути I кляси

ГЕНЕРАЛ-ХОРУНЖИЙ УПА **Роман Шухевич**

— Р.ЛОЗОВСЬКИЙ — ТАРАС ЧУПРИНКА — ТУР.

Сл.п. друг Шухевич — Тур народився 1907 р. Після закінчення середньої школи вступив до Політехнічного Інституту і теж закінчив його з успіхом.

На шлях активної, революційної боротьби за визволення України сл.п. друг Шухевич — Тур став від наймолодших років життя.

В половині 20-их років вступає в ряди Української Військової Організації (УВО). В період 1925-29 рр. в лавах УВО приймає участь, організує і керує різними бойовими акціями проти польських окупантів.

В 1929 р. вступає до ОУН як один з перших її членів. Довгий час працює на пості Бойового Референта в Крайовій Екзекутиві ОУН. Праці на цьому пості віддає всю свою кипучу, молодечу енергію, всі свої організаторські здібності і відвагу.

За свою революційну, політичну і бойову діяльність проти польських окупантів попадає до польської тюрми.

1938-39 рр. приймає активну участь в організуваний збройної сили молодої української держави на Закарпатській Україні — в організуванні „Карпатської Січі” та в керівництві нею.

В 1939-40 рр. працює в Проводі ОУН на пості Референта Зв'язку з Українськими Землями в СССР. В 1940-41 р. входить до складу Революційного Проводу ОУН. Весною 1941 р. бере участь в II Великому Зборі ОУН. Після II Збору стає на пост Крайового Провідника ОУН на Західних Українських Землях поза межами СССР, в т. зв. Генерал-Губернаторстві. Впродовж усього цього часу постійно працює теж у Головному Військовому Штабі ОУН як його член та викладає різні військові дисципліни на таємних курсах кадрів ОУН.

В 1941 р.сл.п.друг Шухевич - Тур організує й очолює, як його командир, Український Легіон. Одночасно виконує теж різні особливі завдання Проводу ОУН. На цьому пості пereбуває до весни 1943 р.

Весною 1943 р.сл.п. Шухевич - Тур стає членом Проводу ОУН і займає пост Військового Референта при Проводі ОУН.

В серпні 1943 р.ІІІ Надзвичайний Великий Збір ОУН обирає сл.п.друга Шухевича - Тура на пост Голови Бюро Проводу ОУН. В осені цього року Він теж обіймає пост Головного Командира УПА. В листопаді 1943 р., як Головний Командир УПА і Голова Проводу ОУН, Він приймає керівну участь в підготовці на Волині I Конференції Поневолених Народів та в самій Конференції.

В липні 1944 р. сл.п. друг Шухевич - Лозовський бере участь на I Великому Зборі УГВР. Збір УГВР обирає Його Головою Генерального Секретаріату УГВР. Президент УГВР затверджує Його теж на постах Генерального Секретаря Військових Справ та Головного Командира УПА.

На постах Голови Генерального Секретаріату УГВР, Генерального Секретаря Військових Справ УГВР, Головного Командира УПА та Голови Проводу ОУН на Українських Землях сл.п.друг Р.Шухевич - Лозовський - Т.Чупринка - Тур — в період 1944-50 рр. керує визвольно-революційною боротьбою багатотисячної УПА, широкого збройного підпілля, підпільної ОУН та мільйонових мас українського народу проти німецько-гітлерівських та московсько-большевицьких окупантів, в обороні українського народу перед окупанським терором та грабунком, за збереження та дальшу розвитку позицій українського визвольно-революційного руху в Україні, за визволення України з-під чужоземного панування, за побудову на Українських Землях незалежної і соборної держави із справедливим та передовим політичним та суспільно-економічним устроєм.

Протиокупантська визвольна боротьба, що її в 1943-50 рр. повела УПА, підпільна ОУН і багатомільйонові маси українського народу під досвідченим і відважним, безпосереднім керівництвом сл.п.генерала Шухевича - Чупринки, з погляду масового героїзму і патріотизму, з погляду завзяття і жертвенности всіх її учасників та українських народних мас, з погляду тих незвичайно важких умов, в яких вона ввесь час проходила — не має собі рівної не тільки в українській, але й світовій історії. Вона завжди становитиме одну з найславніших, найгероїчніших сторінок історії України.

В наслідок цієї боротьби московсько-большевицьким окупантам не вдалося здійснити їхні злочинні пляни щодо України, не вдалося знищити в Україні організований самостійницький рух, не вдалося поставити український народ на коліна. Сьогодні український революційно-визвольний рух, нерозбитий ані незламаний, хоч і з значими втратами в людях, продовжує далі свої нерівні змагання з московсько-большевицькою тиранією в обороні національного існування українського народу, в ім'я національно-державної незалежності України.

Історія визвольно-революційної боротьби українського народу на Українських Землях в 1943-50 рр. з ім'ям сл.п.друга Шухевича - Лозовського, Тараса Чупринки, Тура — з'яється нерозривно і навічно.

Як революційний керівник сл.п.друг Шухевич - Тур відзначався великими органіаторськими і військовими здібностями, глибоким політичним розумом, величезним досвідом революційної боротьби. В Його особі український визвольно-революційний рух та ввесь український народ втратили політичного і військового керівника високої кляси.

Політична і життєвова принциповість, безмежна особиста відвага, рухливість, жива і весела вдача, простота в щоденному житті і поведінці, „тверда рука” і разом з цим батьківська дбайливість про других — ось прикмети характеру сл.п.генерала Шухевича-Чупринки, що ними Він скрізь з’єднував собі симпатії, створював життерадісний, бадьорий настрій, поривав на безстрашну і тверду боротьбу з ворогами України.

Із світлою пам'яттю про Нього, задивлені в Його геройську постать бійця і керівника визвольного руху, наснажені Його відвагою, оптимізмом та революційністю, загартовані і досвідчені під Його рукою, докінця віддані ідеї визволення українського народу — ми відважно продовжуватимемо нашу священну визвольну боротьбу аж до повної нашої перемоги.

Не складемо нашої зброї і не припинимо нашої боротьби доти, поки Україна не буде визволена.

Вічна Слава Героєві Української Национально-Визвольної Революції!

ГОЛОВНЕ КОМАНДУВАННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНЧОЇ АРМІЇ

ПРОВІД ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ на Українських Землях

УКРАЇНСЬКА ГОЛОВНА ВІЗВОЛЬНА РАДА

Від Бюро Інформації Української Головної Визвольної Ради

Бюро Інформації УГВР уповноважене поінформувати кадри підпілля і ввесь український народ про те, що після смерти сл.п.генел-хорунжого УПА Романа Шухевича-Лозовського, Чупринки — пост Голови Генерального Секретаріату УГВР та Головного Командира УПА обняв полк.УПА Василь К О В А Л Ъ.

В Україні, 8 липня 1950 р.

БЮРО ІНФОРМАЦІЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ РАДИ

З документів визвольної боротьби

УПА — ГВШ
IV/ орг. - перс.

М.п. 28.7.1950 р.

Наказ ч. 1/50

ПІДВИЩУЄТЬСЯ:

а) до ступеня підполковника:

1. мір. Калину Місія УПА при ЗП УГВР з датою старш. від 1.7.49 р.
2. мір. Гуцула Місія УПА при ЗП УГВР з датою старш. від 1.7.49 р.
(На основі рішення УГВР від 20.7.1950 р.)

І. НАГОРОДЖУЄТЬСЯ:

а) золотим хрестом бойової заслуги I класи:

1. Богдана, реф. СБ.	Г4/24/III	3. сотн. Громенка	Г5
2. Моряка	Г4/24 III	4. Комара	Г4/22

б) золотим хрестом бойової заслуги II класи:

1. бул. Шварного	Г4/24/III	2. бул. Рибалку	Г4/24/II
3. ст. бул. Мака			

в) срібним хрестом бойової заслуги I класи:

1. хор. Оріха	Г4/24/II	3. Помсту	Г5
2. ст. бул. Паса	Г4/24/III	4. ст. бул. Рубаня	Г4/24/III
- (На основі рішення УГВР від 20.7.1950 р.)

г) срібним хрестом бойової заслуги II класи:

1. Славка	Г5	2. Романа	еміграція

Слава Україні!

(-) полк. УПА В. Коваль
Головний Командир УПА

На порозі дев'ятого року боротьби Української Повстанчої Армії

(З приводу Свята УПА — Покрова Пресвятої Богородиці)

Виконуючи директиву свого найвищого політичного керівництва, Української Головної Визвольної Ради, Головне Командування УПА, наказом з жовтня 1947 р., подало до відома всім повстанським відділам постанову про встановлення Свята Покрова Пресвятої Богородиці днем Української Повстанчої Армії.

З цього часу рік-річно, втомлені боями, та незламні бійці УПА збираються в місяці жовтні на теренах своїх дій, виструнчуються у своїх рядах, заслухують наказів свого командування і наново відновлюють свою повстанську присягу — боротись аж до останнього віддиху за визволення українського народу з-під ярма московсько-большевицького загарбника. В цьому дні бійці УПА шлють свої спогади та вояцький поклін тим друзям-воякам, що свою жертвенну любов до народу і вірну службу Батьківщині засвідчили своєю кров'ю і своїм геройським життям.... „Вічна слава героям, що впали в боротьбі за українську державу” — такими словами закінчується звичайно святковий наказ. А опісля, очам бійців ввижаються дальші труди, нові бої. Перед ними стелиться ще дальший, важкий непроглядний шлях боротьби. І в еідповідь цьому незнаному майбутньому несуться бадьорі слова повстанської пісні: „Ну, і що ж, як умерти приайдеться у похідній шинелі, в житах, ми у вічі сміємося смерті, а вмірати приайдеться лиш раз...”

Ось так, у твердій обстановці боротьби проминає празник Покрова Пресвятої Богородиці, що одночасно є святковим днем Української Повстанчої Армії.

Встановлення Свята Покрова днем УПА має свої глибші причини, на які треба звернути увагу українському суспільству на еміграції. Коли Батьківщину й еміграцію сьогодні не єднає тверде життя підокупантської дійсності, в якій змагається вояк УПА, то все ж повинно їх єднати спільне прямування до однієї мети і прагнення здійснити ті цілі, що їх на своїх прапорах виписала УПА. Ідейно-духове єднання, для преневоленого народу, це підстава національного життя, запорука успішності його змагань.

Безпосереднім поштовхом до встановлення Свята Покрова днем УПА був без сумніву — як це зрештою відзначено в наказі Головного Командування — факт, що в жовтні 1942 р. з менших підпільних бойовок сформувалась перша повстанська сотня. Можливо, тоді цьому фактіві ненадавано особливого значення в самому процесі визвольних змагань. Сформування першої повстанської сотні було тоді диктоване вимогами боротьби з німецько-гітлерівським окупантом. Наступові окупанта на фізичне й економічне винищенння української людності треба було протиставити таку збройну силу, що була б спроможна виконати боєві акції, які нанесли б серйозних ударів ворогові та перешкодили б його грабунковим, винищувальним плянам. Малі підпільні бойовки, розкинені по теренах України, зокрема на північно-західніх та західніх землях, не вистачали для таких завдань. Саме життя подиктувало поширення дотеперішніх форм боротьби та збагачення їх новими збройно-повстанськими формами.

Перехід на нові форми боротьби має особливе значення в самому процесі визвольних змагань, бо створенням збройної повстанської сили — УПА, національно-визвольна революційна боротьба автоматично набирає всенаціонального характеру та виходить тим самим

поза рямці однієї політичної підпільної організації, якою в той час була самостійницька ОУН.

Роля цієї ОУН в підготуванні ґрунту для створення повстанської сили і переходу на всенациональні повстанські форми боротьби є і залишиться неоціненою. Підтримуючи творення нових форм боротьби, ця ж ОУН дала доказ своєї державницької зрілости та свого дійсного розуміння служення українській визвольній ідеї. Маючи всі можливості творити свої боєві організаційні формациї, ОУН не пішла на цей крок, бо монополізація визвольних змагань була для неї чужа. Так само ОУН з цілою рішучістю відкинула отаманські спроби монополізувати визвольну повстанську боротьбу, спроби, які бажали звести повстанську боротьбу до отаманських „івщин”.

Лекція 1942–43 рр., тобто часу постання, росту та ідейного формування УПА, повинна залишитись в пам'яті українського суспільства на еміграції, бо ця лекція має свою актуальність і сьогодні, коли часто перекручуються факти, або коли й далі спекулюється на характері УПА чи то в аспекті її історичного виникнення, чи в аспекті майбутніх проекцій творення української регулярної збройної сили. Українське громадянство повинно тяжити, що будь-які спроби зведення УПА, чи української збройної сили в майбутньому, до різних, модних на еміграції, „івщин” — це удар в українські визвольні змагання, це вияв примітивізму в державно-політичному думанні, це шлях, на який залюбки та пляново ставився і досі старається зіпхнути українські визвольні змагання віковічний ворог України — московський імперіалізм. Встановлюючи свято Покрова днем свята УПА, Головне Командування УПА відзначило не тільки історичну згадку постання УПА, воно підкреслює тим також ті нові здобутки на шляху розвитку української політичної думки та нові досягнення в процесі самих визвольних змагань, що в жовтні 1942 р. зродились із сформування першої боєвої сотні УПА.

УПА, це збройна сила всього українського народу. Так, як вона — УПА — вже вісім років захищає право українського народу на його державне суверенне життя, так кожне українське політичне середовище й кожна українська людина повинні своєю працею, своєю моральною й матеріальною підтримкою допомогти їй і її важкій боротьбі. Коли зокрема йдеться про українську громадськість на еміграції то моральною допомогою для УПА буде вже й те, якщо українська еміграція у своїй інформативно-розяснювальній акції перед чужим світом та в своїй поставі щодо УПА на внутрішньо-українському відтинку буде оборонцем дійсного характеру УПА і не допустить до того, щоб у внутрішньо-політичних розиграх розміняти українську повстанську силу на дрібну монету партійно-групових розрахунків.

В євангельській притці незвичайно яскраво описана доля перел. УПА, це святощі і перла українського народу, це неоцінений здобуток наших визвольних змагань останнього, ще незавершеного періоду. Тому не вільно кинути цієї перли на базар партійно-політичних спорів і гризні.

В наказі Головного Командування УПА відзначується також і те, що давнє козацьке свято Покрова Пресвятої Богородиці встановлюється святковим роковим днем УПА. Тим самим Головне Командування УПА підкреслює тягливість українських визвольних змагань. Ці змагання не починаються ні 17-им, ні 18-им, ні 41-им, ні 42-им роками двадцятого сторіччя. Вони сягають далекої давнини. Всіні є виявом одного і того самого прагнення цілого українського народу, прагнення до державного вільного життя. Цілі покоління давали свій вклад у ці змагання, одні одним передавали традицію і заповіти боротьби. Коли б було інакше, то український народ давно перестав би жити як окрема національна спільнота. Тісне пов'язання з минулими етапами боротьби засвідчує про невичерпні енергії національної волі. На минулих досягненнях можна творити нові фактори матеріальної та духової сили, на минулих невдачах здобувати досвід.

Як колись, в початках творення козацької сили, Запорізька Січ була ядром волі серед розшматованої ворогами України, як колись звідтам, із Січі, прийшло визволення української землі, як колись віддано козацьке військо під опіку Божої Матері а Празник Покрови встановлено козацьким святом — так і в новітніх часах український народ в'яже свої надії з своїми борцями за волю, з українськими повстанцями, вірить, що ці малі повстанські загони розростуться у величеські повстанські полки та при зусиллі цілого народу зметуть ворога з українських земель і принесуть народові України довго ждану волю. Так і в теперішній час поневолення, які нізвідки не мають допомоги, Головне Командування УПА віддає бійців за волю України під опіку Божої Матері.

Вісім років боротьби стосить український народ, а з ним його повстанська збройна

сила УПА, самітно в затяжній боротьбі з ворогом цілого людства, московським большевизмом. В оперті на здорові сили народу та з глибокою вірою в те, що доля всього людства й окремих народів є в руках вищої надприродної сили, у свідомості, що світ не спішиться на боротьбу з московсько-большевицькою загрозою, як перед віками і впродовж своєї історії знову знаходить тверду опору й запоруку своєї остаточної перемоги, зв'язавши себе вірою з помічницею горем прибитого людства, Божою Матір'ю. Це пов'язання, що випливає з української духовності, скріплює вояцьку витревалість, не дозволяє кинути раз взятій до рук зброї та творить чудо, де народ зданий на власні сили, без зовнішньої підтримки, входить в дев'ятий рік своєї повстанської боротьби.

Є ще один момент, який хочемо відмітити з приводу встановлення Свята УПА в день Св. Покрови. В цьому часі ввесь ворожий Україні світ — сталінські вельможі з усім своїм апаратом гноблення — святкують річницю своєї „революції”, якою вже десятки років користуються, щоб обдурувати широкі маси та щоб поневолювати свободолюбні народи. В цю річницю, кожного разу перед московсько-большевицькими вельможами парадують літаки, танки, гармати, від стіп до голови озброєні емзедівські війська. В ці ж дні український вояк-повстанець, віддавши себе під покров Божої Матері, згадавши про незабутні геройські діла своїх козацьких предків та задивлений у виспану кров'ю заповітню мету — вільну українську державу, з вірою в перемогу та з одчайдушністю готовиться до нових боїв. Він знає, що, хоч українському народові бракує сьогодні матеріально-технічної сили, зате в нього є непереможна сила духа, якої ворожі пекольні сили неспроможні перемогти.

Два світи, дві духовності, московська і українська, стоять проти себе у завзятому бої. Перемога буде за світом правди, справедливості, за українським народом й його повстанцями, які йдуть у бій під покровом Богоматері.

I.M. КОВАЛЕНКО

Роля і значення УПА в зовнішньо-політичних акціях українського визвольного руху

I

На сторінках української преси, зокрема підпільних видань, підкреслювалось нераз, яке значення мало постачання УПА для мобілізації українських сил до боротьби з окупантами України. Українські підпільнники не однократно стверджували в 1941–44 рр., що українське населення, особливо на осередніх і східніх землях України, з повним розумінням та прихильністю сприймало голошені тими ж учасниками українського революційного підпілля гасла боротьби. Коли ж розмова сходила на перспективи цієї боротьби, в словах симпатизуючого населення вичувалось нераз нотки сумніву, мовляв, ідеї гарні, та нема за них кому постояти. Обставини змінились, коли заговорено про існування УПА, а ще більше, коли рейдуючі частини повстанських віddілів почали виявлятися в

різних місцевостях України та коли рознеслися вістки про переможні бої повстанських з'єднань з окупантами. Народ побачив, що за голошеними ідеями стоїть збройна сила, що засвідчуємо живучість цих ідей своїми чинами, жертвами життя та крові. Існування й дії УПА почали привертати в широких масах віру в успішність революційно-визвольної боротьби та почали щораз більше революціонізувати населення.

Коли на ці моменти в підпільних виданнях вже нераз зверталось увагу і на світловано значення та ролю УПА в цьому аспекті, то до сьогодні, на жаль, мовчанкою окутане питання, яку ролю і значення мала й до сьогодні має УПА в аспекті зовнішньо-політичної акції українського національно-визвольного руху та цілості українських визволь-

них змагань. На таку мовчанку складається цілий ряд причин. Коли досі учасники українського визвольного руху заховували вперту мовчанку, то причин треба шукати в тому, що передчасно було говорити про речі недавного минулого і то тим більше, що певні процеси, які започатковано в 1943 р. ще не завершені. Коли мовчали українські політичні чинники, що стояли остоюнь всіх акцій українського революційно-визвольного руху, то причини треба дошукуватись в їх неорієнтованості, а далі також — коли деякі дії були їм відомі, бо вони частинно були інформовані про акції на зовнішньо-політичному відтинку — в недоцінюванні цих акцій.

На оцінку зовнішньо-політичних акцій українського підпілля різними українськими політичними чинниками чи діячами впливало без сумніву зasadнича поставка цих політичних середовищ та окремих одиниць до самої концепції революційно-визвольної боротьби і до шляхів здійснення українських національних прағнень. Цю поставу, може й правильно, характеризував для часу німецької окупації України один із польських учасників переговорів між польським і українським підпіллям такими словами: „В наших очах український політичний світ можна поділити на три основні категорії: перша — це приклонники такої концепції, в якій сподіються, що хтось чужий їм подасть в дарунку вільну Україну, друга — це ті, які ще сподіються, що Україну можна в гітлерівській Німеччині виторгувати спекуляціями на чорному ринку, третя категорія — це люди, які рішились вибороти волю Україні...” Характеристика, може й надто драстична, та більш-менш відповідала тому часові.

Учасники українського підпілля у своїй оцінці і своїх діях виходили з переконання, що ніщо так виразно не засвідчує правильності ідей, за які бореться поневолена нація і що ніщо не створює так пригожого ґрунту для розгорнення відповідної політичної акції серед чужого світу, щоб зискати його розуміння та прихильне ставлення до визвольних змагань поневоленої нації, як існування хоч би невеликої збройної сили, що із зброєю в руках захищає і виборює свою народові право на суверенне державне життя. Коли народ в обороні своєї волі виявляє готовість принести жертву життя і крові своїх синів, то це незаперечний знак серйозного трактування питання свого національного буття.

Можна зустрінути заввагу, що таке ствердження випливає з суб'єктивної настанови цілого українського революційно-визвольного руху, можна стрінутись навіть з доказами, що

іншим народам вдалося здобути свою державну суверність іншими шляхами, а не засобами боротьби. Все ж цілий ряд факторів промовляє за те — так в минулому, як і сьогодні — що воля для України не прийде, як ласкавий дарунок з неба, але буде наслідком дальших небувалих зусиль і жертв цілого народу. Незаперечний факт, що лише ці зусилля, жертви і боротьба створять серед чужого світу відповідний ґрунт для українських визвольних змагань. З цього розуміння випливає цей глибокий пієтизм до УПА, який бачимо в кожного українця, з цього також випливають всі вимоги покласти в основу своєї політичної визвольної концепції орієнтацію на власні здорові сили народу.

Щоб скріпити правильність такої політичної концепції й підбудувати її фактами недавного минулого, наведемо бодай ті данні останнього періоду наших визвольних змагань які сьогодні вже можна подати до відома. Докладну аналізу зовнішньо-політичної дії українського революційного руху залишаємо майбутньому історикові. Зупинимось тільки на самих фактах, не подаючи при цьому імен учасників продинок акцій з огляду на те, що деякі учасники живуть і далі під засягом дій ворога, чи в Україні, якщо йдеться про українського партнера, чи в советських сателітних державах, якщо йдеться про чужих партнерів.

В більшості зовнішньо-політичних акцій українського підпілля 1942-45 рр. автор цих рядків був безпосереднім учасником, тому описує йк із власної автопії і на підставі власних переживань. Інші акції подає автор на підставі звітів, які в той час були йому доступні. Започатковуючи свої нариси деяких зовнішньо-політичних акцій, проситься учасників цих акцій — українців і неукраїнців — доповнити їх своїми завважами та описами, щоб в цей спосіб для української історії відтворити один з цікавих і бурливих періодів українських визвольних змагань.

Почавши з 1941 р. Україна була цілковито відтята від зовнішнього світу. В Україні відбувався величезний змаг між двома імперіялістичними потугами — гітлерівською Німеччиною і большевицькою Москвою. Перстень довкола України творили сателітні держави, що були в політичному і військовому союзі з Німеччиною. Під німецькою скупацією находилась також Польща, що хоч мілітарно переможена, все ж в дуже скорому часі почала організовувати збройно-політичний спротив та провадити підпільну боротьбу. В тому часі, тобто безпосередньо після вибуху війни між Москвою і Німеччиною та після розшифрування замірів гітле-

рівської Німеччини щодо України, український революційно-визвольний рух, конкретно самостійницька ОУН, спираючись на прихильність і підтримку українського населення, почав щораз більше розгорнати підпільну боротьбу на два фронти. Скомплікованість положення була в тому, що в своїй боротьбі та в самій її концепції — боротьба проти обох імперіялістичних сил — Україна не знаходила союзника. А все ж для успішності боротьби, для відтяження фронтів, для евентуальної капіталізації визвольних змагань також у зовнішньо-політичному аспекті треба було за такими союзниками розглянутись. Ось, тут треба шукати генези всіх тих спроб і заходів, що їх початок сягає 1942 р., щоб розірвати перстень політичного ворожого оточення, пробити вікно у західній світ та вийти з політичної ізоляції, в якій знайшовся український визвольний рух. Завдання було незвичайно складне не тільки з огляду на саме положення українських земель, на брак технічних засобів зв'язку, але також з огляду на брак людей до такої роботи. До цього ж бішість учасників українського підпілля були цілковито заняті справами розбудови підпільних кадрів по всій Україні та творенням збройної повстанської сили. Треба було починати з незвичайно скромних початків, майже без людських і технічних засобів, потрібних для зовнішньо-політичних акцій.

Основними напрямними зовнішньо-політичної дії були наступні:

1. Ліквідувати побічні фронти непорозумінь, допrowadити до зговорення і спільноти українських і польських підпільних сил. Ця напрямна була природним наслідком політичного положення обох народів — польського і українського — в цьому часі. Польща і Україна знайшлися під чоботом одного гітлерівського окупанта.

2. Дістатись у сферу впливів і дій західних альянтів, щоб там бодай з'ясувати ситуацію в Україні та прагнення українського народу. Враз із тим спонукати ці українські

політичні та громадські чинники, які перебували поза засягом гітлерівської Німеччини, до політичних акцій на терені західних альянтів.

3. Допrowadити до зговорення між українськими підпільними чинниками і військовими та політичними чинниками т.зв. сателітних, союзних з Німеччиною, держав, зокрема сусідів України — Мадярщини і Румунії, щоб цим способом невтіралізувати їх на проти-українському відтинку боротьби. Цілком окремою дією, що мала також зовнішньо-політичний аспект, особливо з огляду на саму концепцію визвольної боротьби, було творення фронту боротьби поневолених народів, що найшло свій вияв в Конференції поневолених народів осінню 1943 року. Як реалізовано поставлені перед українським підпіллям завдання, який був перебіг усіх згаданих акцій, які були досягненнями всіх цих спроб, що, як згадано, почались з незвичайно скромними людськими і технічними засобами, це питання, які обговорювали мемо в наступних статтях. На цьому місці хочемо відмітити, що базу для ширших зовнішньо-політичних акцій, дало лише створення збройної повстанської сили — УПА. Зовнішньо-політичні акції стали з 1943 р. — року незвичайного росту УПА — не тільки словними деклараціями і побажаннями українських підпільних чинників. На сторожі цих акцій і гарантам українських національних визвольних прагнень вже з цього року стала створена зусиллям українського народу його збройма повстанська сила. Саме цей факт надавав усім зовнішньо-політичним діям наявної переконливості та серйозності. В цьому зовнішньо-політичному аспекті треба розіннювати також роль і значення УПА у визвольних змаганнях українського народу. Цю пригадку робимо в річницю постання УПА, згадуючи пройдений вже етап боротьби. Робимо це також з огляду на грядущі дні та події, в яких Українська Повстанча Армія відограватиме подібну роль, а її дії будуть мати таке ж першочергове значення в акціях українських політичних чинників на зовнішньому форумі.

ЯКІДО ХОЧЕТЕ, ЩОБ ВОРОЖА ПРОПАГАНДА НЕ БАЛАМУТИЛА ВАС

В ПИТАННЯХ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ УПА —

ЧИТАЙТЕ ЖУРНАЛ „ДО ЗБРОІ”

Легіонова концепція і українська визвольна політика

Події в Кореї, а також вістки про можливу організацію європейської армії викликали серед деяких кіл української еміграції перевільнені надії на актуалізацію української справи. Декому мариться, що вже незабаром постане якийсь український легіон і що український чинник якось, хоч би тією посередньою дорогою, вплететься у світову політику.

Легіонова концепція стає основою політичного думання численних наших політичних середовищ. Вона безумовно присвічує, останньо на терені Німеччини видним, заходам допровадити до об'єднання кількох українських комбатанських організацій. Близькою до неї, з природи речі, є також кола Національної Ради. У Виконному Органі УНРади існує реєрт військових справ, що також, не бачучи інших можливостей постановки військової справи на еміграції, присвячує свою увагу можливості постановки українських військових зединень на чужині.

Безумовно, постановя української збройної сили на еміграції було б само собою не малим досягненням українців на чужині. Знаємо, як придалися полякам під час першої світової війни у Франції зорганізовані дивізії Галлера, знаємо вартість наших УСС-ів, вміємо цінити вояків останньої війни. Ледве чи знайшовся б хтось, хто зумів би втримати своє принципіальне протилегіонове становище. Українські емігранти будуть так чи інакше жертвами можливої майбутньої війни. Неодин з них знайдеться, по волі чи по неволі, в рядах коаліційних армій і краще щоб вони боролися не лише проти московського большевизму, але також за українську самостійність і соборну державу.

Що конечною передумовою творення українського легіону на еміграції, це власна команда і зверхицтво над нею відповідального українського політичного чинника, це само собою зрозуміла річ, хоча може, нажаль дехто вдоволився б вже самими „національними прапорами“. Також вважаємо самозрозумілим, що відповідальні українські політичні чинники на еміграції дадуть свою згоду на творення українських військових з'єднань лише тоді, коли міжнародним актом буде гарантоване існування української само-

стійної соборної держави.

Це речі кардинальної натури й українська громадськість певна, що не найдеться жоден політичний чинник, що направду, без згаданих передумов, погодився б на висилку людей, н.пр. на Корею. Дотеперішні високи в тому напрямі, доконані нажаль, також під фірмою Української Національної Ради, зараховуємо до непродуманих пропагандивних виступів, які вже більше не сміють повторитися.

Полящаючи на боці вище згадані, самозрозумілі речі, ставимо на цьму місці питання доцільного стратегічного вжиття еміграційних самостійницьких збройних сил. При тому покористуємося дуже повчальним прикладом з поляками в останній війні, що яскраво накреслює всю цю проблематику.

В останній світовій війні поляки мали всі політичні гарантії, які еміграційна політика може собі тільки бажати. Вони мали свій, всіма альянтами визнаний, еміграційний уряд, мали досить чисельну, добре озброєну еміграційну армію під свою командою, мали політичні гарантії своєї самостійності і територіальної незайманості. Проте після закінчення війни прийшлося їм ствердити, що поза романтичним кладовищем під Монте Касіно не остало їм нічого з тих, здавалося б, муріваних політичних гарантій.

Розчаровані та згіркнілі польські емігранти бачуть вину по боці союзників, які не дивлячись на свої обов'язання та на великий жертуви поляків, без вагання знехтували, як вони кажуть, їхніми національними інтересами. Однак здається, що поляки самі не без вини. Вони цілковито довіряючи міжнародним гарантіям та будучи глибоко переконані, що війна провадиться головно із за Польщю — подібно як деякі теперішні емігранти в нас — надто беззастережно рвалися до боротьби із спільним ворогом, не оглядаючись на те, де і серед яких національно-стратегічних умов дійде до боєвої зустрічі. Під тим оглядом вони не багато різняться від деяких наших запаленців, готових іти на конець світу бити спільногого ворога.

Тимчасом спільний ворог ще не робить зацікавлених в його поборюванні приятелями.

Тому поляки заплатили за свої помилки втратою ілюзій. Щаслива кон'юнктура з часу після першої світової війни, коли їм самостійність прямо впала в дарунку, не повторилася, помимо того, що в останній війні їхній вклад був без порівняння більший як в першій. Холодний калькуляційний механізм світової політики вийшов наяв в цілій наготі і цього не треба забувати і нашим „добровольцям”.

В наших обставинах, коли українська справа взагалі ще не існує в офіційній підтиці, „корейські” епопеї можуть ще скоріше закінчитися „монтекасінськими” кладовищами і навіть червоні маки втрачених ілюзій не будуть їх прикрашувати. Бо на ілюзії в наших умовах немає місця. Ті, хто їх роблять, грішать проти основної засади, яку в інших обставинах — тимразом вже в невірному застосовані самі заступають: засаду щадження наших сил до відповідної пори.

Корейська чи подібні акції, зовсім не є відповідною нагодою для нас. Там не розв'язується питання поневолених Москвою народів. Йдеться тільки про те, щоб відверти комуністичну агресію.

Не можна надивуватися, що в такій політично не з'ясованій справі найшлися ентузіасти такого виступу. Не можна розуміти, чому на нього дали свою згоду наші противники „непотрібних жертв”. Та ж французи уважали можливим відмовитися від своєї участі в Корейській війні, покликуючись на свою боротьбу в Індокитаю. Але для деяких наших емігрантів, немов, не існує тяжкий фронт української боротьби, яка вже роки провадиться без будь-якої допомоги із зовні. Чи ж не дивно, що „корейським добровольцям” досі не прийшло навіть на думку віддати тепер свої сили і військове знання на українському національному фронті в батьківщині? Чому вони досі навіть не пробували, таксамо беззастережно як в корейській справі, віддати себе до розпорядження своєї рідної, діючої Української Повстанчої Армії?

Критикуючи легіонову метушню деяких наших кіл на еміграції, не хочемо тим самим твердити, що тут взагалі не має місця для військової роботи. Така потреба безперечно є! Однак, у всіх заходах в тому напрямі мусимо тяжити одне: головна гарантія, що наша кров не піде на марно, це вжиття наших сил на терені батьківщини і безпосередньо на нашу справу. Там, на рідньому ґрунті, в знайомому терені, українські відділи пригарячій підтримці населення, зроблять стократ більше як деінде. Там з цілою силою почне діяти політична і пропагандивна сторінка їхніх операцій. В комбінації військової, полі-

тичної і пропагандивної дій українських відділів сформованих на еміграції, дій продовжуваних в рямцях Української Повстанчої Армії з використанням всього її повстансько-боеового та революційно-політичного досвіду, їхній вклад у війну може перевищити діяння багатьох атомових бомб. І можемо бути певні, що там навіть могили поляглих, пле-кані руками повними любові, виконають своє завдання.

У всіх інших випадках, якщо навіть існуватимуть всі, напочатку накреслені, політичні передумови та гарантії, так чи інакше українські вояки будуть статистичними одиницями альянських військових штабів. Політичне значення і вся динаміка їхнього воєнного вкладу — із становища загального керівництва війною і тимбільше з нашого, національного, розвинеться щойно в боях на рідніх землях. Це правда, яку повинна засвоїти собі українська військова думка на еміграції.

Тут ми заторкнули основне питання української визвольної справи, яку ввесь час заступає Українська Головна Визвольна Рада і Головне Командування УПА. Центр ваги української проблеми лежить в Україні. Там основне джерело наших сил, там лише можуть здійснитися наші змагання. На еміграції і з еміграції можемо робити велику роботу, але вона з природи речі в стосунку до батьківщини може бути тільки допоміжною.

В батьківщині находяться основні елементи державної суверенності: територія, населення і лише там може діяти третій необхідний в державі елемент — влада. Еміграційні українські військові з'єднання можуть виконати своє завдання тільки тоді, коли підуть шляхом нашої повстанчої армії, коли цілковито нав'яжуть до неї, коли підуть разом з нею.

Інакше наш легіон, якщо він створився б, може взагалі дуже легко не дійти до рідніх земель, так як це недавно сталося з польською армією на чужині, і ввесь його воєнний вклад може піти намарно. В гіршому випадку, не дивлячись на найбільш патріотичне наставлення вояків, при безвідповідальному керівництві, з нього може вийти тільки якесь допоміжне військо чужих армій. В кожному випадку, без безпосереднього опертя на ріднім ґрунті, жодний легіон не виконає свого основного завдання.

Тому обережно з легіоновими концепціями! Українська збройна сила може постати на еміграції лише тоді, коли за неї возьме відповідальність якесь українське презентативне політичне тіло, коли воно діб'ється визнання

самостійної та соборної держави і — на це теперішніх і майбутніх акцій Української кладемо особливий натиск — , коли ця Повстанчої Армії. збройна сила буде використана в пляні до-

Воякам УПА перебуваючим на чужині до відома !

Наш Головний Командир генерал-хорунжий УПА Тарас Чупринка згинув смертю героя на пості першого вояка Української Національно-Визвольної Революції. Згинув вірний присязі вояка Української Повстанчої Армії, що взявши в руки зброю, перед Великим Українським Народом свою честю і совістю поклявся: „ боротися за повне визволення всіх українських земель і українського народу від загарбників та здобути Українську Самостійну Державу ” . Згинув вірний присязі, що „не пожаліє ні крові ні життя ” і „буде боротися до останнього віддиху ... ”

Ця трагічно-боляча вістка потряслася серця і уми нас всіх. Бо згинув Той , під чиими наказами ми йшли в бої з ворогами волі України, ішли в далекі збройні рейди , щоб запалювати поневолені Москвою народи вірою в перемогу, щоб у вільний світ нести правду про визвольну боротьбу нашої Батьківщини.

Вояки УПА на чужині !

Щоб гідно і урочисто пом'янути Славну Пам'ять Нашого Геройського Головного Командира, заряджуємо з дня 10 листопада до 20 грудня ц.р. 40-денну строгу жалобу.

В цьому часі вояки УПА на чужині прикладуть всі свої зусилля на те, щоб у всіх місцевостях, де живе бодай горстка українців, були влаштовані Жалібні Академії сполучені з Поминальними Богослуженнями в честь Головного Командира УПА, що згинув в боротьбі за Українську Державу. Для влаштування таких Святкових Академій вояки УПА повинні увійти в дружне порозуміння з українськими вояками інших військових формаций.

Одночасно взвиваємо Вас, Вояки УПА на чужині, впливати на те, щоб теж інші українські вояки та вся українська громадськість поза кордонами України в назначенному часі теж із свого боку дотримувалися зарядженої для Вас жалоби.

На чужині, у жовтні 1950 р.

МІСІЯ УПА при ЗП УГВР

Від Видавництва „До Зброї”

З огляду на те, що до Видавництва „До Зброї” від Закордонного Представництва УГВР наспілі нові матеріали з Рідних Земель, частину яких опубліковано в цьому випуску нашого журналу, ми були приневолені видати це число у зменшенному об’ємі. Зробили ми це тому, щоб нашим шановним читачам і прихильникам подати якнайскоріше дуже важливі відомості з фронту визвольної боротьби на Батьківщині. У зв’язку із зменшеним об’ємом ціна цього випуску „До Зброї” — ч. 7 (20), за жовтень 1950 р.— поменшена на половину дотеперішньої нормальnoї ціни.

Наступний випуск зможе з'явитися в листопаді звичайним об’ємом.

Наших Читачів та Прихильників перепрошуємо за те поменшення.

В-во „До Зброї”

Нова адреса для переписки з Адміністрацією і Редакцією „До Зброї”:

„DO ZBROI”
(13b) MÜNCHEN 38
POSTFACH 4

GERMANY - US - ZONE

ВОЛЯ НАРОДАМ!

ВОЛЯ ЛЮДИНІ!

УКРАЇНЦІ НЮ ЙОРКУ

БРУКЛИНА, АСТОРІЇ, ЙОНКЕРС, ДЖЕРЗІ СІТІ, НЮАРКУ, БАЙОНУ, ЕЛИЗАБЕТ ТА ЦЛОЇ МЕТРОПОЛИТАЛЬНОЇ ОКРУГИ!

В неділю вранці, дня 5-го березня ц. р. поляг на полі слави в бою за Волю України проти найбільшого московсько-большевицького ворога людства Головний Командир героїчної Української Повстанської Армії та провідник Українського Визвольного Руху на Рідних Землях

ГЕНЕРАЛ-ХОРУНЖИЙ

**ТАРАС ЧУПРИНКА
РОМАН ШУХЕВИЧ
(ЛОЗОВСЬКИЙ-ТУР)**

Для вшанування пам'яті цього незрівняного Героя наших днів, Об'єднані Організації Українців Нью Йорку та Метрополитальної Округи влаштовують

ВЕЛИКУ ЖАЛІБНУ

МАНІФЕСТАЦІЮ

яка відбудеться в Нью Йорку

В НЕДІЛЮ, дня 26-го ЛИСТОПАДА 1950 Р.

в годині 1-шій пополудні

В МАНГЕТТЕН СЕНТЕР ПРИ 311 В. 34 СТРІТІ

**Manhattan Center, 311 W. 34th Street
New York City**

NOVEMBER 26, 1950 - 1:00 P. M.

Ціллю Маніфестації є віддати пошану пам'яті ген. Чупринки і тіням тих всіх відомих і невідомих Героїв, що під синьо-жовтим прапором склали свої голови за ті самі вселюдські ідеали волі і миру, за які тепер умірають під зоряним прапором американські герої в Кореї в боротьбі проти того самого московського ворога людства.

Під час Маніфестації виступлять визначні американські і українські промовці, як теж відбудеться відповідна мистецька програма, з виступом презентативного хору „ДУМКА”!

УКРАЇНЦІ! Хай не буде між нами ні одного, що без причини не взяв би участі в цій великий все-народній Маніфестації! Хай не буде ні одного, що своєю приявністю на Маніфестації не віддав би пошани тіням наших Героїв! Хай не буде ні одного, що при цій нагоді не заманіfestував би нашої єдності, нашої рішучості і нашої солідарності з тими, що кров свою проливають і життя своє відають за волю, добробут і щастя всього людства! Хай знає ворог, що день розплати вже гряде та що з крові Героїв зродиться воля для всіх народів і всіх людей!

ДОКАЖІМО РАЗОМ, БРАТЯ, ЩО ІСЛА И ВОЛЯ У НАС є!

Комітет Об'єднаних Організацій Нью Йорку і Метрополії.

КОМИТЕТ
ОБЄДНАНИХ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
м. НЮ-ЙОРКУ і ОКРУГИ

влиштовує

в неділю, дня 26. листопада 1950 р.
в год. 12:30 в полуднє
в Менгеттен Сентер при 8-ій евню і 34 вулиці

ВЕЛИКУ ВСЕНАРОДНЮ МАНІФЕСТАЦІЮ

з приводу геройської смерти
ген-хор. ТАРАСА ЧУПРИНКИ

Головного Командира УПА
і Голови Генерального Секретаріату УГВР

з метою

— віддати поклін Тому, хто впродовж останніх семи років керував укрїнським визвольним рухом на українських землях та очолював визвольну боротьбу українського народу за незалежну українську державу.

— заявити свою солідарність з українським народом, що від більше як 30 років стоїть у нерівній боротьбі проти російсько-большевицьких імперіялістів,

— запротестувати перед західним світом проти злочинств російсько-большевицьких окупантів над українським народом.

